



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 295/2012-37

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 28. augusta 2012 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošikovej a zo sudcov Jána Lubyho a Ladislava Orosza o sťažnosti R. S., H., J. S., V., T. P., P., a G. H., P., zastúpených advokátom JUDr. L. L., P., vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 11 ods. 1 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 19 Co/76/2010 a jeho rozsudkom z 27. septembra 2011, za účasti Krajského súdu v Prešove, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo R. S., J. S., T. P. a G. H. podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 11 ods. 1 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a

podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 19 Co/76/2010 a jeho rozsudkom z 27. septembra 2011 porušené boli.

2. Rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 19 Co 76/2010 z 27. septembra 2011 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. R. S., J. S., T. P. a G. H. priznáva úhradu trov konania v sume 610,56 € (slovom šesťstodesať eur a päťdesiatšesť centov), ktorú je Krajský súd v Prešove povinný vyplatiť na účet ich právneho zástupcu JUDr. L. L., P., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. decembra 2011 doručená sťažnosť R. S., H., J. S., V., T. P., P., a G. H., P. (ďalej len „sťažovatelia“), zastúpených advokátom JUDr. L. L., P., vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 11 ods. 1 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) postupom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 19 Co/76/2010 a jeho rozsudkom z 27. septembra 2011.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sa týka rozhodovania všeobecných súdov o žalobe sťažovateľov o určenie, že do dedičstva po nebohej E. K., rod. S., nar..., zomrelej..., patria novovytvorené parcely špecifikované v žalobe v podiele 8/24. O tejto žalobe rozhodol Okresný súd Prešov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C/80/2005 rozsudkom z 28. apríla 2010 tak, že žalobu zamietol. Proti rozsudku

okresného súdu podali sťažovatelia odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd rozsudkom č. k. 19 Co/76/2010-544 z 27. septembra 2011 tak, že napadnutý rozsudok okresného súdu potvrdil.

Sťažovatelia v sťažnosti uviedli:

«... E. K. užívala aj meno O. K. a tak aj dedila nehnuteľnosti v roku 1998 po svojom otcovi a mame), ktorá nadobudla po svojich rodičoch J. S. a V. S., rod. V., na základe dedičstva do podielového spoluvlastníctva, okrem iných parciel aj parcelu E - KN č. 117/4 - orná pôda vo výmere 5755 m², k. ú. H., vo veľkosti podielu 8/24. E. K. mala spoluvlastnícky podiel k parcele E - KN č. 117/4 - orná pôda vo výmere 5755 m², k. ú. H., zapísaný na LV č. 292.

Po vykonaní ROEP v roku 2001 nebolo pôvodným podielovým spoluvlastníkom zapísané spoluvlastníctvo k parcele č. E - KN č. 117/4, (resp. im bolo vlastníctvo k tejto parcele predtým zapísané na LV č. 292 zrušené) z dôvodu, že na tejto parcele stoja bývalé hydínárske závody a vlastníctvo v prospech nich je zapísané v súbore „C“ KN, na LV č. 255, k. ú. H., pričom celá výmera parcely E - KN č. 117/4 sa nachádza v areáli podniku.

Žalobcovia poukázali hlavne na to, že pozemok, ktorý je predmetom tohto sporu nebol vyvlastnený a nikdy neprešiel na štát. ...

„K strate vlastníckeho práva právnych predchodcov žalobcov došlo na základe zásahu štátu, v období rokov 1948 až 1989“ a to z nasledovných dôvodov:

V pozemno-knižnej vložke č. 1, v katastrálnom území H., bola na pôvodnom vlastníkovi - V. K., zapísaná parcela mpč. 117.

Dňa 29. 11. 1947 bola pod B17 a pod č. d. 3399, podľa návrhu poverenictva pôdohospodárstva a pozemkovej reformy zo dňa 26. 11. 1947, poznačená konfiškácia podľa nariadenia č. 104/45, v znení nariadenia č. 64/1946 Sb. n. SNR. Na základe tejto konfiškácie bol v prospech právnych predchodcov sťažovateľov vydaný výmer o vlastníctve pôdy zo dňa 7. 4. 1948, na základe ktorého nadobudli do vlastníctva sporný pozemok - parcelu mpč. 117/4, ktorá bola vytvorená z parcely mpč. 117.

Uznesením zo dňa 22. 9. 1958, pod č. d. 1089/58, súd povolil zápis vo vložke č. 1, 2, k. ú. H., na nehnuteľnosti zapísané na mene V. K. pod BI v celosti, poznamenanie konfiškácie podľa zák. č. 104/1945 Sb. n. SNR v prospech Československého štátu s tým, že

sa vymazuje poznámka konfiškácie pod B 17 a B 7. Uvedený zápis bol poznamenaný v pozemno-knižnej vložke č. 1, pod B 39.

V znaleckom posudku znalca Ing. M. K., č. 11/2008 zo dňa 17. 7. 2008 znalec uviedol, že návrh s číslom 10/89, zapísaný pod por. č. B 39 v zbierke listín pozemkovej knihy, neexistuje.

Sťažovatelia poukazujú na skutočnosť, že keby aj bol podaný návrh na takýto zápis, jedná sa o ničotný správny akt, pretože ku dňu 22. 9. 1958 („v čase tzv. druhej konfiškácie“) vlastníkom predmetných nehnuteľností už nebol „pôvodný vlastník V. K.“, ale „jednotliví prídelcovia“. Štát mal mať vo svojej evidencii taký poriadok, aby vedel alebo zistil, kto je vlastníkom pozemkov, ktoré na základe uznesenia zo dňa 22. 9. 1958 chcel skonfiškovať. Týmto zápisom sťažovatelia - prídelcovia nestratili vlastníctvo k spornej parcele, resp. k prideleným parcelám, pretože na prídelcov sa zákon č. 104/1945 Sb. n. SNR nevzťahoval.

Žalovaní, ako aj všeobecné súdy opomenuli, že Výmer o vlastníctve pôdy je zo dňa 7. 4. 1948, pričom zápis, od ktorého žalovaní odvodzujú svoje vlastnícke právo, je zo dňa 22. 9. 1958 a bol teda vykonaný po uplynutí 10 ročnej lehoty, pričom sa zároveň jedná aj o ničotný správny akt.

Podľa § 116 ods. 1 zákona č. 141/1950 Zb., OZ, platného do 31. 3. 1964, vlastnícke právo k hnutelnej veci nadobudne, kto ju drží oprávnene (§ 145) a nepretržite tri roky; ak ide o nehnuteľnú vec, je potrebná vydržacia doba desaťročná. Na splnenie podmienky sa však určuje deň, ktorý môže byť iný, (a to skorší) ako je „deň prídelu“, pozri rozsudok NS ČR, sp. zn. 2 Cdon 1163/96.

Až do 31. 12. 1950 upravoval nadobudnutie držby § 312 obecného obč. zák. z roku 1811, ktorý stanovil, že nehnuteľné veci berú sa v držbu vstúpením na ne, obmedzením, ohradením, označením alebo vzdelaním (t. j. obrobením). K uchopeniu sa držby nehnuteľnosti preto nebolo potrebné jej užívania, držba mohla byť uchopená aj inak, hoci ju držiteľ nehnuteľnosti neužíval (pozri rozsudok NS ČR zo dňa 22. 6. 2004, sp. zn. 22 Cdo 1442/2004).

Výmery a prídelové listiny, ako verejné listiny, boli a aj v súčasnosti sú dokladmi o vlastníctve prídelcov k prideleným nehnuteľnostiam a sú vkladuschopnými listinami, spôsobilými pre zápis vlastníckeho práva do katastra nehnuteľnosti.

Mimo rámec správneho súdnictva, všeobecný súd nie je oprávnený skúmať vecnú správnosť správneho aktu; môže ho preskúmať len so zreteľom na to, či ide o akt nulitný (ničotný). Nulitným aktom je správny akt, vydaný tzv. absolútne vecne nepríslušným správnym orgánom, z ktorého nevznikajú žiadne právne následky, na rozdiel od aktu neplatného, pri ktorom sa uplatní prezumpcia jeho správnosti, až do doby zrušenia jeho účinkov (zrušením alebo zmenením).

K odňatiu prídely bolo možné pristúpiť len z dôvodov uvedených v § 23 ods. 2 nariadenia vlády č. 104/1945 Sb. n. SNR, ktoré však v danom prípade nenastali a iný spôsob odňatia pridelenej pôdy (pridelenie už raz pridelenej pôdy inému subjektu) právne predpisy účinné v tomto období neumožňovali. ...

Porušovateľ sa v konaní nevysporiadal s otázkou, ako došlo k strate vlastníctva právnych predchodcov sťažovateľov.

Pokiaľ bol konfiškačný výmer ONV vydaný voči niekomu, kto už majetok nevlastnil, „bol teda vydaný v rozpore s vtedy platným právnym poriadkom, podľa ktorého sa jednalo o ničotný správny akt (paakt), na základe ktorého nemohlo prejsť vlastníctvo na štát“. ...

Z uvedeného vyplýva, že na právneho predchodcu žalovaných - Čsl. štát, nikdy vlastníctvo k spornej parcele neprešlo a preto Čsl. štát nikdy nebol vlastníkom spornej nehnuteľnosti. Následne táto neplatnosť postihuje aj všetkých následných nadobúdateľov spornej nehnuteľnosti, teda aj žalovaných.

Zo strany štátu došlo iba k zabratiu spornej parcely, resp. k jej okupácii, ale v žiadnom prípade nedošlo k prechodu vlastníckeho práva na štát, ako to nesprávne tvrdia všeobecné súdy.

Absolútna neplatnosť právneho úkonu (negotium nullum) nastáva bez ďalšieho priamo zo zákona (ex lége) a hľadá sa naň, ako keby nebol urobený. Táto neplatnosť nemôže byť zhojená dodatočným zapísaním vlastníctva v pzk. vložke v prospech Čsl. štátu. Absolútne neplatný právny úkon nemôže spôsobiť právne následky ani v prípade, ak na jeho základe, t. j. na podklade neplatnej konfiškácie, dochádzalo k následným prevodom.»

Sťažovatelia uviedli, že všeobecné súdy zamietli ich žalobu s odôvodnením, že sa nemôžu uchádzať o určenie vlastníckeho práva podľa občianskoprávných predpisov

z dôvodu existencie reštitučných predpisov, ktoré predstavujú lex specialis k ustanoveniam Občianskeho zákonníka. V sťažnosti ďalej uvádzajú:

„Sťažovatelia nesúhlasia s tvrdením porušovateľa, že aplikácia špeciálnych reštitučných predpisov má prednosť pred všeobecnými ustanoveniami Občianskeho zákonníka (lex specialis derogat lex generali), teda v prípade pokiaľ oprávnené osoby takéto svoje právo, ktoré im vyplývalo z reštitučných predpisov, nevyužili v zákonných lehotách, znamená to zánik ich práva, bez možnosti uplatniť svoje právo v zmysle všeobecných právnych predpisov (Občiansky zákonník).

Sťažovatelia vo svojom odvolaní poukázali na judikatúru Ústavného súdu SR a NS SR vo vzťahu k záväznosti osobitného zákona k zákonu všeobecnému. Ustanovenia reštitučného zákona na daný prípad nedopadajú a preto ich nemožno naň uplatniť: lex specialis neruší platnosť (a záväznosť) lex generalis, len jeho primárnu aplikáciu vylučuje až do tej doby, než je zistené, že ustanovenia lex specialis na daný prípad nedopadajú a preto ich nemožno naň uplatniť; aplikácia ustanovení lex generalis nastupuje preto za týchto predpokladov až sekundárne.“

Sťažovatelia v rámci svojej argumentácie poukázali na judikatúru ústavného súdu – predovšetkým na uznesenia sp. zn. III. ÚS 178/06 a sp. zn. II. ÚS 231/09, rovnako tak na judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky – rozsudok sp. zn. 4 Cdo/123/2003 z 1. júla 2005 a rozsudok sp. zn. Cdo/1/98 z 29. apríla 1998 a tiež na judikatúru Ústavného súdu Českej republiky – nález sp. zn. I. ÚS 485/98 z 31. mája 1999 a nález sp. zn. I. ÚS 566/07 z 5. augusta 2009. Sťažovatelia tvrdia, že konajúce súdy posúdili skutkovo podobné prípady odlišným spôsobom ako krajský súd, pričom na tieto rozhodnutia poukázali v konaní pred okresným súdom a krajským súdom, ktoré sa však s uvedenou skutočnosťou nevysporiadali.

Sťažovatelia v sťažnosti ďalej uviedli:

„Porušovateľ, pri výklade § 126 ods. 1 Občianskeho zákonníka a § 80 O. s. p., dospel k názoru, že žalobou o určenie vlastníckeho práva nemožno obchádzať účel reštitučného zákona.

Za daných okolností vyžadovala zásada spravodlivosti obsiahnutá v práve na spravodlivé súdne konanie, zahrňajúca požiadavku, aby porušovateľ svoje rozhodnutie založil na dostatočných a právne relevantných dôvodoch, v spojení so zásadou zákazu diskriminácie, aby rozumne a v dostatočnej miere odôvodnil, prečo nepovažoval za relevantné uznesenie Ústavného súdu SR zo dňa 20. 6. 2006, sp. zn. III. ÚS 178/06-5, ako aj rozsudok NS SR zo dňa 29. 4. 1998, sp. zn. Cdo 1/98, na ktoré poukazovali sťažovatelia. Takéto odôvodnenie však v rozsudku porušovateľa absentuje.

Z vyššie uvedeného vyplýva, že porušovateľ sa v rámci hodnotenia dôkazov adekvátne, čo do myšlienkových konštrukcií racionálne logickým spôsobom, nevysporiadal s argumentačnými tvrdeniami a vyjadreniami prednesenými žalobcami počas konania.

Krajský súd v napadnutom rozhodnutí nedal ústavne akceptovateľnú odpoveď, prečo nepovažoval za relevantné vyššie uvedené rozhodnutia na ktoré v konaní poukazovali sťažovatelia, resp. neodôvodnil ich irelevantnosť, pričom ide o argumenty, ktoré boli pre rozhodnutie v predmetnej právnej veci kľúčové. ...

Postup všeobecného súdu, ktorý aplikuje určité ustanovenie zákona bez relevantných dôvodov, v rozpore s konštantnou rozhodovacou praxou, treba považovať za postup arbitrárny. V danom prípade sú porušovateľom uplatnené právne názory pri výklade § 126 ods. 1 Občianskeho zákonníka a § 80 O. s. p., výrazom zjavného a neodôvodneného vybočenia zo štandardu výkladu, ktorý je súdnou praxou rešpektovaný, ktoré zakladajú neprijateľné ústavnoprávne konzekvencie, pretože neprípustne postihujú základné práva a slobody. Sú v rozpore s verejne zdieľanými zásadami spravodlivosti, pretože takýto výklad právnych noriem predstavuje nepredvídateľnú interpretačnú ľubovôľu. Takýto postup je aj zásahom do princípu právnej istoty, ako súčasť právneho štátu, podľa čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. ...

Odôvodnenie sťažnosťou napádaného rozsudku porušovateľa zo dňa 29. 09. 2011 nezodpovedá požiadavke vyplývajúcej z čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, v zmysle ktorej je, aj s ohľadom na ustanovenie čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, povinnosťou všeobecných súdov vykladať právne predpisy spôsobom ústavne konformným a to hlavne vtedy, keď jednoznačné znenie normatívneho textu vylučuje jeho interpretáciu iným spôsobom. “

Sťažovatelia tiež poukázali na to, že v analogickej veci rozhodol ústavný súd o ich sťažnosti nálezom sp. zn. II. ÚS 249/2011 z 29. septembra 2011.

Na tomto základe sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd po prijatí ich sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Sťažnosti sa vyhovuje.

2. Postupom Krajského súdu v Prešove, základné práva sťažovateľov, podľa článku 20 ods. 1, článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, článku 11 ods. 1, článku 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, článku 1 Dodatkového protokolu č. 1 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, rozsudkom zo dňa 27. 09. 2011 č. k. 19 Co 76/2011, porušené boli.

3. Rozsudok Krajského súdu v Prešove zo dňa 27. 09. 2011 č. k. 19 Co 76/2011 sa zrušuje.

4. Vec sa vracia Krajskému súdu v Prešove na ďalšie konanie.“

Sťažovatelia si uplatnili nárok na úhradu trov konania a právneho zastúpenia „voči porušovateľovi v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi upravujúcimi platenie a náhradu trov konania“.

Ústavný súd po predbežnom prerokovaní uznesením z 31. mája 2012 prijal sťažnosť podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie.

Po prijatí sťažnosti vyzval ústavný súd 6. júna 2012 krajský súd, aby sa vyjadril k sťažnosti a aby oznámil, či trvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Krajský súd na výzvu ústavného súdu vo svojom vyjadrení z 12. júna 2012 uviedol, že súhlasí, aby bolo „v predmetnej veci rozhodnuté bez našej účasti“. K veci samej sa krajský súd vyjadril takto:

«Súd prvého stupňa vo veci správne rozhodol, správne zistil skutkový stav, správne aplikoval príslušné hmotnoprávne normy na zistený skutkový stav, vydal rozhodnutie v súlade s ustanoveniami procesného práva, správne a dostatočne svoje rozhodnutie odôvodnil, a s ktorým odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje.

Aj odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje s názorom súdu prvého stupňa, že lex specialis v danom prípade reštitučné predpisy je treba primárne aplikovať. Iba, ak na vec nemožno aplikovať lex specialis, nastupuje aplikácia lex generalis, ale až sekundárne. V prejednávanom prípade však nebol na vec aplikovaný lex specialis, to znamená nárok nebol uplatnený podľa reštitučných predpisov, ale podľa ustanovení Občianskeho zákonníka, teda lex generalis. Keďže reštitučný nárok nebol žalobcami uplatnený v zmysle reštitučných zákonov, uplynutím lehoty, počas ktorej to bolo možné zrealizovať, im zaniklo právo.

K odvolacím námietkam žalobcov odvolací súd ešte dodáva, že z vykonaného dokazovania bolo zistené, že štát predmetné nehnuteľností odňal bez právneho dôvodu v roku 1958. Nehnuteľnosti teda boli evidované na štáte bez právneho dôvodu, následne jednak privatizáciou a jednak ďalšími zmluvami boli zapísané ako vlastníctvo žalovaných. Aj keď na vyjadrenie uvedeného súd prvého stupňa použil výraz, že na štát „prešlo vlastníctvo“, nebolo však tvrdené, že na základe platného právneho úkonu ale práve súd prvého stupňa konštatoval, že bez právneho dôvodu bol štát zapísaný ako vlastník. Štát následne sa správal a nakladal s touto nehnuteľnosťou ako vlastník. Nie je preto možné súhlasiť s odvolacou námietkou, že súd prvého stupňa sa nevysporiadal s otázkou, ako došlo k strate vlastníctva právnych predchodcov žalobcov. Je tiež treba ešte uviesť, že do spisu boli pripojené fotokópie Výmeru o vlastníctve pôdy č. 2534/48 zo dňa 07. 04. 1948, od ktorých bol nárok žalobcov odôvodnený v dvoch vyhotoveniach, ktoré však vykazujú známky rozdielnosti.

Na veci nemôže zmeniť nič ani poukazovanie odvolateľov na iné rozhodnutia, či už Okresného alebo Krajského súdu v Prešove, ktorými bolo určené vlastnícke právo prídelcov, nakoľko od uvedených rozhodnutí už súdna prax zaujala iné stanovisko. Taktiež nie je možné súhlasiť ani s ďalšou odvolacou námietkou, že súd prvého stupňa sa nevysporiadal zákonným spôsobom s dôkazmi, preto nezhodnotil a náležité neodôvodnil svoje rozhodnutie.

Preto okolnosti uvádzané navrhovateľom v ústavnej sťažnosti považujeme za nedôvodné a predmetnú sťažnosť navrhujeme zamietnuť.»

Na výzvu ústavného súdu z 18. júna 2012 doručil právny zástupca sťažovateľov 26. júna 2012 ústavnému súdu stanovisko k vyjadreniu krajského súdu, v ktorom uviedol, že trvá na „*dôvodoch i tvrdeniach*“, ktoré uviedol v sťažnosti. Zároveň oznámil, že súhlasí s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania o prijatom návrhu.

V nadväznosti na vyjadrenia účastníkov konania ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spoločnosti.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 11 ods. 1 listiny každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v oprávnení každého domáhať sa ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy).

Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa súdna ochrana poskytne v zákonom predpokladanej kvalite, pričom

výklad a používanie príslušných zákonných ustanovení musí v celom rozsahu rešpektovať uvedené základné právo účastníkov garantované v čl. 46 ods. 1 ústavy.

Výklad a aplikácia zákonných predpisov zo strany všeobecných súdov musí byť preto v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu, ktorým je poskytnutie materiálnej ochrany zákonosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov konania. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno obmedziť toto základné právo v rozpore s jeho podstatou a zmyslom.

Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 152 ods. 4 ústavy).

Z konštantnej rozhodovacej činnosti ústavného súdu vyplýva, že ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaniach, ktoré im predchádzali, alebo samotných rozhodnutiach došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmavania vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné

a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/00).

Tieto zásady týkajúce sa vzťahu ústavného súdu a všeobecných súdov pri ochrane ústavnosti, ktoré možno vyvodit' z doterajšej konštantnej judikatúry ústavného súdu, boli relevantné aj v danej veci.

Sťažovatelia v sťažnosti poukázali v prvom rade na to, že pozemok, ktorý je predmetom konania pred všeobecnými súdmi, nebol vyvlastnený a nikdy neprešiel na štát. Predmetnú nehnuteľnosť nadobudli na základe výmeru o vlastníctve pôdy – prídelovej listiny zo 7. apríla 1948. Sťažovatelia vo svojej sťažnosti uvádzajú, že z uvedeného vyplýva, že štát nemohol 22. septembra 1958 konfiškovať túto nehnuteľnosť V. K., ktorý už v tom čase nebol jej vlastníkom. Konštatujú, že ak štát takto postupoval, išlo by už len z tohto dôvodu o ničotný správny akt. Relevantné je podľa sťažovateľov aj to, že prídel bol vykonaný 7. apríla 1948 a zápis v prospech štátu 22. septembra 1958, teda po uplynutí desaťročnej lehoty. Ak uplynula táto lehota, bolo potrebné vziať podľa názoru sťažovateľov do úvahy aj ustanovenia o vydržaní vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam (§ 116 zákona č. 141/1950 Zb. Občiansky zákonník). Keďže právni predchodcovia sťažovateľov nadobudli vlastnícke právo na základe prídelovej listiny, k odňatiu prídelu mohlo dôjsť len z dôvodov podľa § 23 ods. 2 nariadenia Slovenskej národnej rady č. 104/1945 Sb. SNR o konfiškovaní a urýchlenom rozdelení pôdohospodárskeho majetku Nemcov, Maďarov, ako aj zradcov a nepriateľov slovenského národa. Z týchto dôvodov podľa sťažovateľov neprešlo vlastnícke právo k predmetnej nehnuteľnosti na právneho predchodcu žalovaných (Československý štát), a preto nemôžu byť jeho vlastníkom ani žalovaní.

Sťažovatelia namietajú ten právny záver všeobecných súdov, podľa ktorého ak sťažovatelia nevyužili svoje právo z reštitučných predpisov (*lex specialis*), nemôžu sa domáhať ochrany svojho vlastníckeho práva podľa občianskeho práva (*lex generalis*) z toho dôvodu, že ich právo zaniklo. Ustanovenia reštitučného predpisu podľa ich názoru na daný prípad nedopadajú, a preto ich ani nemožno uplatniť, *lex specialis* neruší platnosť *lex generalis*, len jeho primárnu aplikáciu vylučuje do doby, kým je zistené, že ustanovenia *lex*

specialis na prípad nedopadajú. Sťažovatelia pritom poukázali na doterajšiu rozhodovaciu prax ústavného súdu (III. ÚS 178/06, II. ÚS 231/09) a na obdobné rozhodnutie Ústavného súdu Českej republiky (I. ÚS 566/07).

Namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces sťažovatelia odôvodnili tým, že krajský súd aplikoval na ich vec právne predpisy [najmä § 126 ods. 1 Občianskeho zákonníka a § 80 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“)] spôsobom, ktorý zásadne poprel účel a význam aplikovanej právnej normy, teda ústavne nekonformne. Krajský súd sa podľa ich názoru v rámci hodnotenia dôkazov relevantne nevysporiadal s ich argumentáciou, predovšetkým s argumentáciou, ktorá je uvedená v predmetných nálezoch ústavného súdu. Odôvodnenie rozhodnutia krajského súdu tak podľa nich nie je založené na dostatočných a právne relevantných dôvodoch, a tým je tiež v rozpore so zásadou spravodlivosti. Namietané rozhodnutie krajského súdu je podľa ich názoru v rozpore s konštantnou rozhodovacou praxou, je založené na nepredvídateľnej interpretačnej ľubovôli a je zásahom do princípu právnej istoty.

Namietané porušenie základného práva na vlastníctvo a práva na majetok sťažovatelia odôvodnili iba citáciou čl. 20 ods. 1 ústavy, čl. 11 ods. 1 listiny a čl. 1 dodatkového protokolu.

Z odôvodnenia rozsudku krajského súdu sp. zn. 19 Co/76/2010 z 27. septembra 2011 vyplýva, že krajský súd potvrdil ako vecne správny rozsudok okresného súdu, ktorým bola žaloba sťažovateľov zamietnutá z dôvodu, že sťažovatelia si vzhľadom na skutočnosti tvrdené v žalobe mohli uplatniť nárok na vydanie nehnuteľností postupom podľa zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o pôde“), pretože malo ísť o nehnuteľnosti, ktoré prešli na štát alebo inú právnickú osobu v dôsledku prevzatia nehnuteľností bez právneho dôvodu. Keďže sťažovatelia takto nepostupovali, bola vylúčená možnosť, aby sa domáhali ochrany vlastníckeho práva podľa všeobecných predpisov, teda podaním žaloby o určenie, že sporná nehnuteľnosť patrí do dedičstva po neb. E. K., rod. S. Z obsahu predmetných rozsudkov okresného súdu a krajského súdu vyplýva, že tieto súdy vychádzali z predpokladu, že právni predchodcovia sťažovateľov vlastnícke právo k nehnuteľnosti nadobudli na základe prídelovej listiny (výmeru o vlastníctve pôdy) 7. apríla

1948, Československý štát bol vedený ako jej vlastník od 22. septembra 1958, pričom tento zápis bol vykonaný bez právneho dôvodu. V namietanom rozsudku krajský súd vyjadril svoj právny názor v predmetnej veci takto: „*Aj odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje s názorom súdu prvého stupňa, že lex specialis v danom prípade reštitučné predpisy je treba primárne aplikovať. Iba, ak na vec nemožno aplikovať lex specialis, nastupuje aplikácia lex generalis, ale až sekundárne. V prejednávanom prípade však nebol na vec aplikovaný lex specialis, to znamená nárok nebol uplatnený podľa reštitučných predpisov, ale podľa ustanovení Občianskeho zákonníka, teda lex generalis. Keďže reštitučný nárok nebol žalobcami uplatnený v zmysle reštitučných zákonov, uplynutím lehoty, počas ktorej to bolo možné zrealizovať, im zaniklo právo.*“

Sťažovatelia tvrdia, že namietaným rozsudkom krajského súdu č. k. 19 Co/76/2010-544 z 27. septembra 2011 došlo k porušeniu nimi označených základných práv podľa ústavy a listiny, práva podľa dohovoru a podľa dodatkového protokolu najmä z dôvodu, že konajúce súdy zamietli ich žalobu na uvedenom právnom základe. Rozhodnutie krajského súdu je podľa sťažovateľov založené na takej aplikácii právnych predpisov (najmä § 126 ods. 1 Občianskeho zákonníka; § 80 OSP), ktorá je arbitrárna, zásadne poprela účel a význam aplikovaných právnych noriem a je založená na ich ústavne nekonformnom výklade.

V predmetnej veci je úlohou ústavného súdu posúdiť, či právny názor vyslovený krajským súdom v namietanom rozsudku, podľa ktorého ak osoba oprávnená domáhať sa podľa zákona o pôde reštitúcie svojho majetku, ktorý nadobudol štát bez právneho dôvodu, toto svoje právo v zákonom ustanovenej lehote nevyužila, hoci spĺňala podmienky ustanovené zákonom o pôde, nemôže sa domáhať ochrany svojho vlastníckeho práva (bez časového obmedzenia) podaním určovacej žaloby podľa všeobecných predpisov občianskeho práva (hmotnoprávných i procesnoprávných), je výsledkom ústavne konformného výkladu vo veci aplikovaných ustanovení právnych predpisov.

Ústavný súd sa už v minulosti zaoberal otázkou, či právny poriadok Slovenskej republiky nevyklučuje uplatnenie práv určovacou žalobou za súčasnej existencie reštitučného

zákonodarstva v prípade, ak si žalobca, ktorý nevyužil možnosť uplatniť si svoj nárok na základe reštitučných predpisov, podal žalobu, ktorou žiadal určiť, teda deklarovať existenciu svojho vlastníckeho práva (II. ÚS 231/09). S odkazom na svoju staršiu rozhodovaciu prax dospel k záveru, že reštitučné predpisy neboli vydané pre ten účel, aby spôsobili zánik vlastníckeho práva oprávnených osôb, ale aby im uľahčili obnovenie tohto vlastníckeho práva. Preto ak došlo k zabratiu majetku štátom bez právneho dôvodu, osoba nestratila svoj vlastnícky vzťah k tomuto majetku a nič nebráni tomu, aby sa svojho nároku, resp. finančnej náhrady domáhala žalobou opierajúcou sa o všeobecné predpisy občianskeho práva [podľa nástrojov ochrany vlastníckeho práva – žalôb určovacích, vindikačných (na vydanie veci), negatívnych a pod. (III. ÚS 178/06)].

Krajský súd dospel v rozsudku č. k. 19 Co/76/2010-544 z 27. septembra 2011 k opačnému záveru a tento svoj záver relatívne stručne odôvodnil, pričom argumentoval tým, že:

1. v dôsledku princípu, podľa ktorého tam, kde existuje špeciálna právna úprava, nemožno použiť úpravu všeobecnú, teda „*lex specialis v danom prípade reštitučné predpisy je treba primárne aplikovať. Iba, ak na vec nemožno aplikovať lex specialis, nastupuje aplikácia lex generalis, ale až sekundárne. V prejednávanom prípade však nebol na vec aplikovaný lex specialis, to znamená nárok nebol uplatnený podľa reštitučných predpisov, ale podľa ustanovení Občianskeho zákonníka, teda lex generalis. Keďže reštitučný nárok nebol žalobcami uplatnený v zmysle reštitučných zákonov, uplynutím lehoty, počas ktorej to bolo možné zrealizovať, im zaniklo právo.*“;

2. štát bol evidovaný ako vlastník nehnuteľností, aj keď sa stal vlastníkom bez právneho dôvodu a nenadobudol vlastnícke právo na základe platného právneho úkonu, keď ich v roku 1958 odňal bez právneho dôvodu, na základe tohto zápisu sa štát správal ako vlastník s tým, že na základe privatizácie a ďalších zmlúv nehnuteľnosti sa stali vlastníctvom žalovaných;

3. do spisu boli pripojené fotokópie výmeru o vlastníctve pôdy č. 2534/48 zo 7. apríla 1948, od ktorých bol nárok sťažovateľov odvodený v dvoch vyhotoveniach s tým, že vykazujú znaky rozdielnosti. [Krajský súd ale bližšie nevysvetľuje relevanciu tohto argumentu a ani to, aké závery z tejto skutočnosti odvodil, pozn.];

4. súdna prax zaujala už odlišné stanovisko od rozhodnutí okresného súdu, prípadne krajského súdu, ktorými bolo určené vlastnícke právo prídelcov [krajský súd obsah tejto odlišnej judikatúry bližšie neuvádza, rovnako tak neuvádza ani nijaké konkrétne rozhodnutia, pozn.];

Krajský súd sa v odôvodnení namietaného rozsudku z 27. septembra 2011 odvoláva aj na argumentáciu okresného súdu ako súdu prvého stupňa v jeho rozsudku č. k. 14 C/80/2005-511 z 28. apríla 2010, pričom kľúčovým argumentom okresného súdu je právny názor, podľa ktorého *„po uplynutí lehoty na uplatnenie reštitučných nárokov už nemožno oprávnenú osobu naďalej považovať za vlastníka veci...“*. Z uvedeného vyplýva, že nevyužitím možnosti domáhať sa reštitučného nároku v zákonnej lehote dochádza k nezvratnému zániku práva. Podľa okresného súdu pri výklade reštitučných predpisov má *„prioritu princíp právnej istoty“* vzhľadom na to, že ani reštitučné nároky neboli zákonnou prekážkou pre privatizáciu a prípadné ďalšie prevody majetku, *„pričom za týchto okolností v prípade ak štát previedol majetok na tretie osoby, existuje v danom prípade zásada určitého legitímneho očakávania, že týmto vlastníkom musí byť daná možnosť počítať s udržaním stability právnych vzťahov...“*.

Ústavný súd napriek tejto argumentácii krajského súdu nezistil dôvod, pre ktorý by sa mal odkloniť od názoru vysloveného v jeho doterajšej rozhodovacej praxi. Rozhodnutie krajského súdu považuje ústavný súd za také, ktoré je založené na ústavne nekonformnom výklade dotknutých ustanovení právnych predpisov. Jeho argumentácia nemôže vo vzťahu k prípadom, keď došlo k zabratiu nehnuteľnosti štátom v rozhodnom období bez právneho dôvodu obstať.

Krajský súd pri argumentácii nevezal do úvahy zmysel a účel reštitučného zákonodarstva, ktorým nebolo spôsobenie zániku vlastníckeho práva oprávnených osôb, ale naopak, uľahčenie obnovenia ich vlastníckeho práva. A v žiadnom prípade ním nemohlo byť a nebolo vytváranie dodatočných nadobúdacích titulov pre nadobudnutie vlastníckeho práva (štátom) s odstupom mnohých rokov, a tým aj legalizácia takých postupov štátu

v dobe neslobody, ktoré boli nezlučiteľné nielen s ústavnými princípmi ochrany vlastníctva v ich dnešnom chápaní, ale boli v rozpore aj s právom platným v rozhodnom období.

Pokiaľ zákonodarca vytvoril v § 6 ods. 1 písm. p) zákona o pôde samostatný reštitučný dôvod spočívajúci v tom, že oprávneným osobám sa vydajú nehnuteľnosti, ktoré prešli na štát alebo na inú právnickú osobu v dôsledku prevzatia nehnuteľností bez právneho dôvodu, zmyslom tohto ustanovenia bolo uľahčiť oprávneným osobám dosiahnutie ich zápisu ako vlastníkov v katastri nehnuteľností v (nepochybne častých) prípadoch, keď štát zneužívajúc svoje postavenie v dobe neslobody a nedbajúc na platné právo pripustil zmenu zápisu vlastníckeho práva v evidencii nehnuteľností bez splnenia základných požiadaviek vyplývajúcich (aj) z vtedy platného práva. Uľahčenie postavenia oprávnených osôb malo spočívať aj v tom, aby nápravu zápisu svojho (stále existujúceho) vlastníckeho práva mohli dosiahnuť v relatívne jednoduchom správnom konaní a nemuseli sa domáhať súdnej ochrany svojho vlastníckeho práva.

Zo základných zásad občianskeho práva možno potom vyvodit', že v situácii, keď povinnej osobe (štátu) nesvedčí žiadny právny titul nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, ostalo naďalej k nehnuteľnosti zachované vlastnícke právo toho subjektu, ktorý bol jej posledným vlastníkom pred dňom zápisu vlastníckeho práva štátu, hoci zápis v evidencii nehnuteľností tomu nezodpovedá.

Názor okresného súdu, s ktorým sa krajský súd stotožnil, podľa ktorého zánik práva oprávnenej osoby postupovať podľa zákona o pôde márnym uplynutím lehoty ustanovenej v § 13 zákona o pôde znamená aj zánik jej vlastníckeho práva, tobôž v situácii, keď povinnej osobe (na rozdiel od oprávnenej osoby) nesvedčí žiaden nadobúdací titul k nehnuteľnosti, zásadne popiera základné právo na vlastníctvo, tak ako to je garantované v čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 11 ods. 1 listiny či právo na majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu, pretože jeho aplikácia by znamenala vytvorenie dosiaľ v právnom poriadku neznámeho spôsobu straty vlastníckeho práva fyzických osôb v prospech štátu. Takýto záver nemožno vyvodit' ani z tretej vety ustanovenia § 13 ods. 1 zákona o pôde (neuplatnením práva v lehote právo zanikne), ktorá sa už len z hľadiska systematického

a gramatického výkladu môže vzťahovať iba na zánik reštitučného nároku ustanoveného zákonom o pôde, avšak nie na zánik práva vlastníckeho garantovaného Občianskym zákonníkom, ústavou, listinou a dodatkovým protokolom. Účelom reštitučných ustanovení zákona o pôde nebolo teda ustanoviť zákaz dosiahnutia revízie krokov štátu urobených v rozhodnom období márnym uplynutím lehoty na uplatnenie reštitučného nároku, ako to vyplýva z napadnutého rozhodnutia krajského súdu.

Rovnako tak systematickým a logickým výkladom zákona o pôde nemožno dospieť k inému záveru než takému, že reštitučné predpisy nevychádzali z domnienky, že vlastnícke právo prešlo na štát v rozhodnom období aj v prípade neexistencie titulu pre jeho nadobudnutie, ale iba z toho, že v tomto zmysle bol vykonaný zápis vlastníctva v prospech štátu v evidencii nehnuteľnosti. Ustanovenie § 6 zákona o pôde nerieši (spätne) vlastnícky režim nehnuteľností, zámerne hovorí v ustanovení § 6 ods. 1 písm. p) zákona o pôde o tom, že nehnuteľnosť bola „prevzatá“ štátom.

Z rovnakých dôvodov neobstojí ani argumentácia krajského súdu, podľa ktorej s ohľadom na princíp, že tam, kde existuje špeciálna právna úprava, nemožno použiť úpravu všeobecnú, a preto žalobou o určenie vlastníckeho práva nemožno obchádzať účel a zmysel reštitučného zákonodarstva. Sťažovatelia sa podaním určovacej žaloby nepokúsili obchádzať reštitučné zákonodarstvo, ale iba využili zákonom ponúkanú možnosť domáhať sa ochrany nimi tvrdeného (existujúceho) vlastníckeho práva procesne akceptovateľným spôsobom.

Ústavný súd nemá dôvod od svojho už skôr vysloveného názoru (III. ÚS 178/06, II. ÚS 249/2011) upustiť a konštatuje, že aj v prípade sťažovateľov prichádzala do úvahy žaloba podľa všeobecných predpisov občianskeho práva, teda podanie žaloby o určenie, že tu vlastnícke právo je. Takto podanú žalobu sťažovateľov boli preto všeobecné súdy povinné prerokovať a o nej rozhodnúť.

Je nepochybné, že mimoriadne významným v tomto kontexte sú nielen okolnosti nimi tvrdeného nadobudnutia vlastníckeho práva, ale aj otázka, či nehnuteľnosť užívali

po určitý (spravidla dlhý) čas dobromyseľne alebo nie, či sa správali ako jej vlastníci, držitelia alebo detentori. Posudzovať existenciu namietaného porušenia nimi označeného vlastníckeho práva, jeho vznik, oprávnenosť ich držby a následné zmeny v osobách vlastníkov a vplyv týchto okolností na záver o tom, či vlastnícke právo žalovaní nadobudli a kedy a na základe akej právnej skutočnosti sa tak stalo, však patrí všeobecným súdom, ktorých úlohou je poskytnúť ochranu vlastníckemu právu účastníkom konania vedeného pred nimi. Vo veci sťažovateľov sa však všeobecné súdy už týmito otázkami nevenovali s ohľadom na právny názor, na ktorom svoje rozhodnutie založili.

Z týchto dôvodov považoval ústavný súd rozhodnutie krajského súdu o potvrdení rozsudku okresného súdu o zamietnutí žaloby sťažovateľov za rozporné s nimi označenými ustanoveniami ústavy, listiny a dodatkového protokolu, pretože pri aplikácii citovaných zákonných predpisov všeobecným súdom sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že zásadne poprel ich účel a význam. Ústavný súd preto konštatoval, že rozsudkom č. k. 19 Co/76/2010-544 z 27. septembra 2011 krajský súd porušil základné právo sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny, právo na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, základné právo na vlastníctvo podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, čl. 11 ods. 1 listiny a právo pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu.

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie... Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie...

Podľa § 56 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

Podľa § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah zruší a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

Keďže krajský súd rozsudkom č. k. 19 Co/76/2010-544 z 27. septembra 2011 porušil označené základné práva sťažovateľov, ústavný súd zrušil toto rozhodnutie a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu). Povinnosťou krajského súdu bude riadiť sa právnym názorom ústavného súdu a znova posúdiť odvolacie námietky sťažovateľov v intenciách tohto nálezu ústavného súdu.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v súvislosti s ich právnym zastupovaním advokátom (bod 3 výroku tohto nálezu).

Sťažovatelia si uplatnili nárok na úhradu trov konania vo výške 610,56 €.

Ústavný súd zistil, že uplatnená suma trov právneho zastúpenia spolu 610,56 € je nižšia ako suma vypočítaná podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov a neodporuje tejto vyhláške. Ústavný súd preto priznal právnemu zástupcovi sťažovateľov úhradu trov konania v požadovanej sume.

Priznanú úradu trov konania je krajský súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) podľa bodu 3 výroku tohto nálezu.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, tento nález nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. augusta 2012